

EDITORIAL

Batuan ang padihut nga dayaon ni Duterte ang eleksyon

Dapat hugot nga maghiliusa ang malapad nga masa sang pumulyong Pilipino, tanan nga patriyotiko kag demokratikong pwersa, oposisyong pulitikal kag iban pang sektor para batuan ang iskema sang pasistang rehimeng Duterte nga dayaon ang ginapaabot nga eleksyon.

Kinahanglan nga dayaon ni Duterte ang maabot nga eleksyon bangud waay tsansa nga magdaug ang mas madamu sa mga kandidato niya sa pagkasenador sa Hugpong ng Pagbabago kag PDP-Laban sa isa ka patas nga eleksyon. Basa na ang papel nila bangud sa pagka-ahente kag tuta ni Duterte, kag bangud kilala sila sa korapsyon, duguan nga rekord sa madamuan nga pagpatay kag layi militar, pagka-imbwelto sa iligal nga baligyaanay sang droga kag pagluib sa patrimonya kag so-

beranya sang pungsod.

Ginasigahum sang nagkalainlain nga sektor ang nagahilapit nga eleksyon bilang kahigayunan nga ipaggwa ang reklamo sang banwa batuk sa rehimeng Duterte kag dugang nga patag para batuan kag patalsikon ang tiranikong rehimen.

Ginasiguro ni Duterte nga pabor sa iya ang resulta sang maabot nga eleksyon para makontrol ang Senado, kag sa sini makontrol ang tanan nga sanga sang reaksyunaryong

"Batuan..," sundan sa pahina 2

PDT sang AFP, ginbunalan sang BHB sa Samar

GINBUNALAN SANG MGA yunit sang Bagong Hukbong Bayan (BHB) sa Samar ang abusadong yunit sang Armed Forces of the Philippines nga nagapanago sa likod sang kuno "community organizing for peace and development" (COPD) sa lainlain nga baryo sang isla. Sabat ini sang BHB sa madamu nga reklamo sang mga mangunguma batuk sa nasambit nga mga yunit militar. Lakip sa ila mga krimen ang arbitraryong pagpangrekisa sa mga balay sang mga residente, pagpamahug kag malisyoso nga pagangut sa mga sibilyan sa BHB kag pagkampo sa tunga sang mga kabalayan.

Gin-ambus sang BHB-Western Samar ang isa ka "peace and development team" (PDT) sang 46th IB sa tunga sang mga bara-

"31...", sundan sa pahina 4

"Batuan...", *halin sa pahina 1*

gubyerno. Sa nagligad, nangin sablag ang Senado sa iya ginatulod nga padihut nga bag-uhon ang konstitusyon para sa paltik nga pederalismo nga pangkober sa iya plano nga diktadurya nga magapalawig sa iya pagginahum burukrata-kapitalista.

Para paggwaon nga nagapangu-na ang mga kandidato niya sa eleksyon, ginagamit sang mga kampanyador ni Duterte ang mga pekeng sarbey kag ginabaha ang radyo, telebisyon, mga dyaryo kag internet sang mga anunsyo kag bayaran nga

impluwensyador. Sa tuyo nga pahinaon ang mga pagontra, *Red-tagging* kag paltik nga narcolist naman ang iya ginagamit batuk sa mga oposisyon. Ginadeploy sang rehimen ang mga pwersang militar kag pulis sa bug-os nga pungsod kag hayagan nga nagakampanya batuk sa mga pwersa nga kontra-Duterte sa Mindanao kag sa ginabansagan nga mga "hot spot". Uyat ni Duterte ang Commission on Elections kag ang sikreto kag di hilway nga elektronikong sistema sang pag-isip sang boto. Ginkuhaan sini sang gahum

ang mga tagabantay sa eleksyon. Bangud sini, pat-ud nga mangin isa sa pinakamahigko sa kasaysayan sang pungsod ang maabot nga eleksyon.

Ang lapnagon nga pagdinaya pabor sa mga kandidato ni Duterte pat-

ud nga magapaigrab sa malapad nga kaakig kag protestang masa. Labi nga nagapabor ang kahimtangan para maglapad, magbaskog kag labing mag-isog ang nagahiliugyong prente sang nagkalainlain nga pwersang anti-tiraniya para sa pagbato kag pagpatalsik kay Duterte.

Samtang nagahanda sa pagdinaya si Duterte, dapat man handa ang mga pwersa sini nga buyukon ang pinakamadamu nga posibleng grupo kag indibidwal para magbulig nga ibuyagyag kag kontrahon ang pagdinaya, dugang sa mga tampok nga isyu batuk kay Duterte pareho sang di mapaathag nga manggad, ambisyon nga mangin diktador, pagpamuno kag pagka-imbwelto sa droga, madamuan nga pagpatay, paglapak sa tawhanong kinamatarung kag brutalidad sang todo gera, pagsurender sa China kag pag-ikog-ikog sa militar sang US, kag iban pa.

Walay untat ang gamit ni Duterte sa pagdalahig sa rebolusyonaryong hublag, pagpamahug kag pagkugmat, pagpromisa sang reorma, akomodasyon pulitikal kag pagpaniplang sa banwa kag tungaon ang lainlain nga pwersa nga nakakubay batuk sa iya tiraniya kag iskema para sa pagtukod sang diktadurya. Dapat sila nga mas hugot nga maghiliusa para pangibabawan ang mga taktika ni Duterte nga tunga-tungaon ang mga pwersang oposisyon.

Dapat magpakita sila sang nagahiliugyon nga panindugan agud hatagan-inspirasyon kag pabaskugon ang panimuot sang pumuluyong Pilipino para madamuan nga maghulag kag magtindog. Sa pagpakita sang malapad nga paghiliusa, mahimo nila nga buyukon ang mas disente nga mga elemento sa burukrasya, militar kag pulis para suportahan ang paghimakas batuk sa rehimen Duterte kag buyukon ang iya imperyalistang amo nga buhian siya agud di maupod ang ila estratehikong interes sa nagahana niya

"Batuan...", *sundan sa pahina 3*

ANG Bayan

Tuig L No. 9 | Mayo 7, 2019

Ang Ang Bayan ginabantala sa lenggwahe nga Pilipino, Bisaya, Iloko, Hiligaynon, Waray kag Ingles.

Nagabaton ang Ang Bayan sang mga kontribusyon sa porma sang mga artikulo kag balita. Ginabuyok man ang mga bumalasa nga magpaabot sang mga saway kag rekomendasyon sa ikauswag sang aton pahayagan.

 [instagram.com/progressiveviews](https://www.instagram.com/progressiveviews)

 [@prwc_info](https://twitter.com/prwc_info)

 [fb.com/groups/prwcnewsroomv2](https://www.facebook.com/groups/prwcnewsroomv2)

 cppinformationbureau@gmail.com

Kaundan

Editorial: Maghanda nga batuan ang pagdinaya ni Duterte sa eleksyon	1
PDT, gin-atake sg BHB sa Samar	1
Paltik nga laragway sg kntra-insurhensya	4
PEZA kag TESDA, ginagamit sg AFP	5
Mga berdugo sg Compostela Valley	6
Bata, patay sa naglupok nga granada	7
Kalalaon sg kaimulon, ginatabunan	8
Duterte, pamahug sa hilway nga midya	9
<i>Writ of amparo, habeas data</i> ginpagwa	9
Depensahan ang Pantaron	10
Ika-35 nga Adlaw sg Cordillera	10
Paindisanan sa pagpadamu sg armas	11
Gaza, liwat ginbomba sg Israel	11
Kudeta kontra kay Maduro, napaslawan	11

Ang Ang Bayan ginabantala duha ka beses kada bulan sang Komite Sentral sang Partido Komunista ng Pilipinas

nga pagkatumba.

Ang nagalala nga krisis sa idalum sang rehimeng Duterte nagapaluya sa bug-os nga nagaharing sistema. Nagabukaka ang pagkagaruk sang bug-os nga sistemang malapyudal kag malakolonyal, lakip ang reaksyunaryong eleksyon bilang garuk nga painedisanay sang nagaharing sahi. Dapat padayon nga pukawon, organisahon kag pahulagon sang mga pwersang pungsodnon-demokratiko ang pumuluyong Pilipino, labi na ang mga mamumugon kag mangu-nguma, kag iban pang demokratikong sektor.

Dapat ubos-kusog nga isulong sang maka-masang organisasyon, alyansa kag grupong *party-list* ang mga pangmasang paghimakas nga anti-imperyalista, antipyudal kag antipasista kag magbulig sa labing pagpabaskog sang nagahiliugyong prente sang banwa batuk sa pasistang rehimeng Duterte.

Dapat maglunsar ang Bagong Hukbong Bayan sang mga taktikal nga opensiba batuk sa mga yunit militar, labi na yadtong sa likod sa grabeng pag-abuso, mga yunit nga nagasakup sa mga komunidad nga nagapanabon sa mga operasyong "peace and development", lakip ang mga ginpakat ni Duterte sa bilog nga pungsod para dayaon ang nagahilapit nga eleksyon. Dapat padayon nila nga isulong ang rebolusyonaryo nga armadong paghimakas kag hingalitan ang sitwasyon para ipatuman ang malapnagon kag maigting nga pagpakig-away gerilya kag padayon nga isulong ang inaway banwa. **AB**

ngay sang Beri kag Buluan sa Calbiga sadtong Abril 23, alas 3:40 sang kaaganhon. Anum nga suldado ang gilayon nga napatay samtang siyam ang napilasan. Isa ka K3 *light machine gun*, isa ka ripleng R4 kag isa ka pistola ang naagaw sang BHB sa ambus.

Sa Northern Samar, duha ka operasyong haras ang ginlunsar sang BHB batuk sa PDT sang 20th IB nga nagakampo sa sulod sang mga komunidad sa Las Navas.

Sadtong Abril 16, isa ka suldado ang napatay kag isa ang napilasan sang palukpan sila sang BHB sa Barangay Quirino, Las Navas. Kadungan sini, ginpalukpan man ang mga suldado nga nagakampo sa Barangay San Francisco sa nasambit nga banwa. Isa pa ka suldado ang napilasan. Duha ka suldado naman ang napatay sa gintigayon nga espesyal nga operasyon sadtong Abril 17 sa Barangay Catotogan kon sa diin duha ka kalibre .45 pistola ang nakumpiska sang BHB. Imbwelto ang mga PDT nga ini sa ilegal nga aktibidad sa baryo pareho sang sugal.

Panay. Isa ka M16 kag isa ka pistola ang nakumpiska sang BHB-Southern Panay sang atakehon sini ang *out-post* sang pulis sa dulunan sang Alimodian-Leon-San Miguel sa Iloilo sadtong Abril 27, alas-4:45 sang hapon.

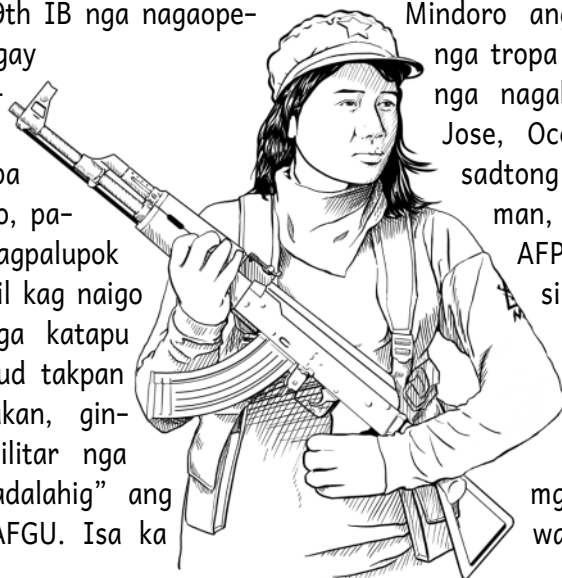
North Cotabato. Duha ka suldado ang napatay sa duha ka magsulunod nga operasyong haras nga ginhimo sang isa ka yunit sang BHB-Mt. Apo Subregional Command batuk sa mga elemento sang 19th IB nga nagaoperasyon sa Barangay Badiangon, Arakan sadtong Abril 23. Sa kakulba sang mga suldado, pataratas nga nagpalupok sang ila mga pusil kag naigo ang ila upod nga katapu sang CAFGU. Agud takpan ang ila kapalpakan, ginpaggwa sang militar nga "sibilyan nga nadalahig" ang nasambit nga CAFGU. Isa ka

oras pagkatapos sini, 14 beses nga nanganyon kag nangbomba halin sa ere ang 19th IB malapit sa mga ulumhan kag komunidad sang mangunguma. Bangud sini, napilitan nga magbakwit ang pila ka gatos nga residente sang Badiangon kag kaingod nga mga barangay.

Compostela Valley. Tatlo ka tropa sang 71st IB ang napatay kag madamu ang napilasan sa operasyong demolisyon sang BHB-ComVal-Davao Gulf Subregional Command sa Barangay Cabayugan, Mabini sadtong Abril 24, alas-9:45 sang aga. Ang 71st IB notoryus sa pagpatay sang mga bata, brutalidad kag pagbastos sa mga Pulang hangaway. (Basahon ang kaangut nga balita sa pahina 6.) Pagkatapos ang operasyon, gilayon man nga nagpaulan sang bomba kag nanganyon ang 71st IB sa lugar.

Quezon. Duha ka suldado sang 80th IB ang napatay sa duha ka separado nga operasyong haras sang BHB-Quezon sadtong Abril 18 kag Abril 19 sa Barangay Umiray, Gen. Nakar. Ang mga ini amo ang ulihi nga serye sang mga opensiba sang BHB sa lugar nga nagresulta sa kaswalti sang AFP sa kada pag-engkwentro sang mga yunit sini sa mga Pulang hangaway halin Pebrero. Ginpalapta man may engkwentro sa tunga sang mga yunit sini kag BHB sa Canaway, Gen. Nakar sadtong Mayo 1. Wala sang amo nga engkwentro kag indi man matuod nga nalutos nila ang isa ka kampo sang BHB sa lugar.

Mindoro. Gin-isnapp sang BHB-Mindoro ang nagaoperasyon nga tropa sang 203rd IBde nga nagabaluskay sa San Jose, Occidental Mindoro sadtong Abril 29. Amo man, ginpaggwa sang AFP nga may nalutos sila nga kampo sang BHB sa lugar. Mabaskog ini nga ginpainginwala sang mga Pulang hangaway. **AB**

Paltik nga laragway sang suporta sa kampanyang kontra-insurhensya sang AFP

Sa nagtaliwan nga pila ka bulan, ginpadalagan sang Armed Forces of the Philippines (AFP) ang isa ka palabas sa midya para magtuga sang paltik nga laragway sang “suporta” para sa brutal nga National Internal Security Plan ukon Oplan Kapayapaan nga gerang pagpamigos sang rehimen Duterte. Gamit ang gahum nga de facto martial law, ginaobligar sang AFP ang pila ka upisyal sang mga lokal nga yunit sang gubyrno nga magpagwa sang mga resolusyon nga nagadeklarar nga “persona non grata” (ukon mga tawo nga indi gid mabaton) ang Partido, ang BHB kag ang mga ginabansagan nga “maki-Wala nga grupo”.

Walay unod. Walay untat ang kutak-kutak sa midya sang mga tinawo sang AFP nga ang kuno mga resolusyon nga ini ebidensya sang “nagaisa nga hublag sang suporta” batuk sa PKP kag BHB. Halin Oktubre sang nagligad nga tuig, nagpagwa ang AFP sang mga pahayag sa midya nga ginpublisar sang ahensya pangbalitaan sang Malacanang. Base sa mga pahayag nga ini, may ara kuno indi maglampas sa 50 barangay, 15 banwa kag 15 prubinsya ang nagpagwa sang amo nga mga resolusyon.

Ang tanan nga mga lugar nga ini wala pa sa 0.12% sang kabilugang isip sang mga barangay sa bilog nga pungsod. Ini 0.35% man lang sang tanan nga barangay nga ginakup sa operasyon sang mga yunit sang BHB. Sa mga barangay nga ginlista sang AFP, halos katunga ang nakakonsentra sa prubinsya sang Bukidnon, nga may 464 barangay.

Kumparar sa lebel barangay, labi nga wala sang kabilugan ang amo nga ginpagwa nga lebel banwa kag prubinsya, nga ang mga upisyal lunsay burukrata nga kahimbon sang mga lokal nga upisyal militar kag pulis. Pero bisan sa mga lebel nga ini, nahimo lang sang AFP nga makakumbinse sang 3.5% sang kabilugang numero sang banwa kag mga syudad kag 18% lang sang tanan nga prubinsya nga nagahimo sang amo nga resolusyon.

Sa kabilugan, tuman ka-

gamay sang mga numero nga ini para himuon nga basehan sang AFP sa mga engrande nga deklarasyon pareho sang “pagtapna sang insurhensya sa mga gamot sini”.

Kumpas sang AFP. Ginapagwa nga ang mga resolusyon kontra-BHB sang mga “peace and order council” (POC) nagasalaming sa sentimyento sang banwa. Ang matuod, ini ginakumpas sang AFP kag sang Department of Interior and Local Government (DILG). Ginaobligar nila ang nagkalinain nga ahensya sang gubyrno nga “makigbuligay” sa idalum sang National Task Force ni Duterte kag sa ginaduso nila nga pamaagi nga “bug-os nga banwa” ukon whole-of-nation approach. Para suportahan ang AFP, nagpagwa ang DILG sang memo sirkular nga “nagadumili magsuporta sa mga grupong komunista kag maki-Wala”.

Ginpagwa ang mga resolusyon sa paagi sang mga “peace and order council” nga madugay na nagaserbi nga kasugpon sang AFP para iduso ang adyenda nga kontra-insurhensya sa mga ahensya sang lokal nga gubyrno. Kuno abi nagatambong lang, pero ang

matuod ginapanguluhan sang mga upisyal militar ang mga pulong sang POC sa lebel banwa, prubinsya ukon rehiyon. Ginapahug sang AFP ang mga upisyal sang lokal nga gubyrno kag ginaobligar nga magsunod sa kumpas sini sa kahadlok nga mapsibangdan nga komunista.

Ginsunod ang mga deklarasyon sa ginhandang padron sang AFP nga hungod nga bulag sa mapiguson kag mapanghimulos nga kahimtangan sosyo-ekonomiko nga ara sa ugat sang armadong paghimakas sang banwa, kag sa baylo nagalaragway sa armadong pagbato bilang “terorismo kag panggamu” kag “sablak sa progreso”.

Sa pahayag sang 48th IB kag 84th IB, ginako nila nga “ginsugyot” nila ang mga lokal nga upisyal sang Bulacan nga ipagwa ang amo nga mga deklarasyon. Sa Negros Oriental, ginmanduan sang pinuno nga mga upisyal sang 3rd ID ang POC sang prubinsya nga ipagwa ang resolusyon base sa borador nga sila mismo ang naghatag. Ang pulong sa La Union sang prubinsyal nga POC sadtong Marso 29 direkta nga ginapanguluhan mismo sang kumander sang 7th ID nga si Maj. Gen. Lenard Agustin.

Sa Bukidnon, ang ginpagwa nga resolusyon sa mga barangay ginareglo sa kabilugan sang 1st Special Forces Battalion (SFB) nga nagaoperasyon sa prubinsya. Ang 1st SFB bantog nga pasistang yunit sang AFP nga nagmasaker sa lima nga mangungumang Lumad sadtong Agosto 18, 2015 sa Pangantucan, Bukidnon kag sa apat ka mangunguma sadtong Marso 28, 2015 sa Tagoloan, Misamis Oriental.

Saywar kag korapsyon.

Ang mga deklarasyon batuk sa BHB nga ginakumpas sang AFP kabahin sang kampanyang saywar sini. Isa lang ini sa wala-tuo nga

gimik ni Duterte kag sang AFP. Ara man ang palabas nga mga "surrender" kon sa diin libu-libo nga mga mangunguma kag minorya na ang gintipon sa mga rali nga gin-organisa sang AFP kag ginapagwa sa midya nga mga rebelde nga "nagsumpa sang katampad" sa AFP. Posible nga sa masunod nga mga bulan, pagahimuan sang rehimeng Duterte ang ginabansagan nga "lokal nga sugilanon pangkalinungan" kon sa diin sugilanunon sang mga upisyal militar kag upisyal sang gubyrno ang kaulanginon nila nga anino para maka-kuha sang daku nga pondo sang gubyrno.

Ang kampanyang saywar sang AFP wala sang kabilingan nga tuyong magpakita sang kusog kag paluyahon ang panimuot sang banwa nga magpursiger sa dalan sang armadong pagbato. Ginatabunan sini grabeng problema sang kawad-on sang duta, pagpang-agaw sang duta kag manggad, nga amo ang ugat sang pag-antus sang pumuluyo. Para ipamilit ang presensya sang gubyrno, may mga palabas nga mga "proyekto pangkauswagan" ang rehimeng Duterte pareho sang pagpatindog sang mga eskwelahan, paghatag sang mga paghanas kag iban pa. Ginapatuman ini sang mga yunit sang AFP para mapabilin ang mapangkugmat nga presensya sini sa mga komunidad nga kabahin sang brutal nga taktika sang pagkontrol sang populasyon.

Ang korapsyon amo ang basehan nga kinaiya sang kontra-insurhensya. Sa paglunsar sang mga palabas nga kontra-BHB, ginahimo sang mga upisyal sang AFP, labi na sa lebel sang dibisyon paubos, nga makigbahin sa ginatos ka milyong piso nga "pondo pangkauswagan" ukon para sa "community integration" nga nakatalana sa kontra-insurhensya. Kahimbon nila ang mga lokal nga upisyal kag ahensya, lakip na ang mga lokal nga negosyo, sa mga proyekto nga ginpatungan ang presyo nga wala mag-agi sang su-basta.

Pagtapna sa mga kinamatarung. Katuyuan sang kampanyang "persona non grata" sang AFP nga tapnaon ang mga kahilwayan sang banwa kag balabagan ang paggamit sang ila mga demokratikong kinamatarung nga mag-organisa kag magpahayag sang reklamo. Target sang mga deklarasyon ang mga "organisasyon nga maki-Wala" kag ginagamit para sa malaparan nga pagbansag nga komunista agud himuan nga ilegal ang anuman nga porma sang mga organisasyong mangunguma. Kon igapatuman para pungan nga makasulod sa mga baryo ang mga aktibista, organisador ukon bisan mga nagahatag serbisyo ukon tabang, ginalapas sang AFP pati ang basehang kinamatarung sang sin-o man nga magkadto sa anuman nga bahin sang pungsod.

Ginagamit sang AFP ang mga deklarasyon nga ini para ipilit nga ipabilin ang armadong presensya sini sa mga komunidad nga pabug-at sa mga tawo, nagasamad sa kalinungan sang komunidad kag kabuhi sang pamilya, kag paglapak sa mga internasyunal nga protokol nga nagahatag-proteksyon sa mga komunidad sa tion sang gera. Sa kamot sang AFP, ang mga deklarasyon nga ini ginagamit para ipataw ang absolutong kontrol sa paagi sang pagta-

lana kon sin-o ang mahimo ukon di dapat batunon sa mga komunidad nga ila ginasakup.

Sikwayon ang kampanya sang AFP. Kon usisaon, ang pasista, korap kag kriminal nga AFP ang matuod nga mga *persona non grata* sa mga komunidad sang mangunguma kag minorya. Ginapabilin nila ang ila presensya sa mga ini, indi bangud may suporta sila sang pumuluyo, kundi bangud ginataya nila ang pusil sa mga tawo. Ginatago nila ang ila pasistang bangkil, pero sa pinakagamay nga kibot sang pagbato, madasig nga ginahuksan sang pagpakunokuno kag ginasagpang sang pasistang kusog ang sin-o man nga nagahangkat sa ila absoluto nga paghari.

Ang magagmay nga porsyento sang mga lokal nga yunit sang gubyrno nga nabuyok sa pagduso sang AFP nga ideklarar nila nga "persona non grata" ang BHB pamatuod nga indi tanan, bisan sa sulod sang reaksyunaryong estado, madali nga madala sang AFP. Bal-an nila nga ang amo nga deklarasyon nagaserbi lang sa iskema ni Duterte kag sang AFP nga ipataw ang pagginahum militar sa bug-os nga pungsod. Sa atubang sang pakugmat kag mga pamahug, indi tanan nga upisyal sang gubyrno handa nga makigbayle sa duguon nga AFP. AB

PEZA kag TESDA, ginakasangkapan sang AFP

GINASULOD MAN sang Armed Forces of the Philippines (AFP) ang mga engklado sang pagtrabaho ukon mga *export processing zone* bilang kabahin sang estratehiyang *whole-of-nation approach* sang National Task Force to End Communist Insurgency (NTF). Sadtong Marso 5, ginipirmahan sang mga upisyal sang AFP, Department of National Defense kag Philippine Economic Zone Authority (PEZA) ang isa nga kasugtanan para sa paglunsar sang mga paghanas militar sa mga mamumugon sa mga engklabo.

Sa tabon sang pagpabaskog sa reserbang pwersa sang reaksyunaryong estado, pagagamiton sang militar ang areglo nga ini para makalunsar sang operasyong sikolohikal (*psyops*) sa sulod sang mga pabrika kag samaran ang rebolusyonaryong kahublagan sa kubay sang mga mamumugon. Pagagamiton man sini ang nasambit nga kasugtanan para sa malaparan nga pagpaniktik sa mga mamumugon kag pagtapna sang ila mga demokratikong paghimakas.

Ginkasangkapan man sang AFP kag Philippine National Police ang National Commission on Indigenous "PEZA..," sundan sa pahina 6

Peoples kag lokal nga mga upisina sang Technical Education and Skills Development Authority (TESDA) sa paglunsar sang *psyops* sa mga komunidad sang mangunguma kag tumandok sa kaumhan sa tabon sang paglunsar sang bokasyunal nga mga paghanas kag pagpangabuhian nga proyekto. Sadtong Marso, nagtapos

ang isa ka grupo sang mga suldado sa interyor nga mga lugar, pareho sang Talaingod, para kuno magtudlo sang kahanasan sa pagka-panday sa mga Lumad. Ang mga Lumad kag mangunguma ang masami ginasugo sang mga yunit militar sang AFP nga magtukod sang ila mga detatsment sa sulod ukon malapit sa mga baryo.

Samtang, ginlunsar sang AFP ang Kagitingan Run 2019 sadtong Abril 7 sa sulod sang University of the Philippines sa Diliman, Quezon City. Ginadumilian ang presensya sang mga suldado sa sulod sang kampus, sandig sa Sotto-Enrile Accord, isa ka kagsugtanan nga ginpadaug sang mga estudyante sadtong panahon sang diktaduryang Marcos.

Mga berdugo sang Compostela Valley

GINPATAY SANG MGA suldado sang 71st IB si Cindy Tirado, 28, isa kuno nga lider sang Bagong Hukbong Bayan (BHB). Natabo ang insidente sa Barangay Canocotan, Tagum City, Davao del Norte. Suno sa iloy sang biktima, buhi pa si Tirado sang dakpon sang mga suldado. Pagkatapos sang grabeng tortyur, ginluthang si Tirado sa kinatawo kag sa iban pang bahin sang lawas. Nagbutang ang mga suldado sang riple sa bangkay sang biktima bilang ebidensya kuno.

Ang makangingil-ad nga pagpatay kay Tirado dugang sa malaba nga listahan sang mga krimen sang 71st IB nga ginapamunuan ni Lt. Col. Esteyven Ducusin. Nagrabe ang kalainan sini labi na sang ipataw ni Rodrigo Duterte ang layi militar sa Mindanao. Sa nagtaliwan nga halos isa ka dekada, nangin notoryus ang batalyon nga ini sa mga kaso sang pagpatay, pagdukot kag iligal nga pag-aresto sa mga sibilyan sa Compostela Valley kag mga kaiping nga lugar. Siyam nga kaso sang pagpatay, anum nga kaso sang pagdukot kag iligal nga pag-aresto ang direktang imbwelto ang yunit nga ini. Buluhaton man sang nasambit nga yunit ang pagkugmat sa kabuhi sang mga residente labi na sa mga banwa kon sa diin mabaskog ang pagpanghalit sang daku nga mina.

Lakip sa tampok nga mga kaso sa Compostela Valley ang pagpatay kay Sunshine Jabinez, 7, sadtong Septyembre 2011 sa Pantukan. Isa pang kaso ang pagluthang sa tatlo ka bata sadtong Abril 2013 sa Mabini. Napatay si Roque Antivo, 8, samtang grabe nga napilasan ang iya utod nga si Earl kag tiyo nga si Jeffrey Hernan, lunsay 13 anyos ang panuigon. Ginbansagan ang 71st IB bilang "batalyon nga manugpatay-tawo".

Lakip man sa makasiligni nga krimen sang 71st IB ang pag-aresto kag pagtortyur kanday Janry Mensis kag "Jerry", mga magagmay nga minero sadtong Nobyembre 2017 sa Mawab. Pagkatapos paantuson sa sulod sang siyam ka adlaw, gindala siya sa tago nga lugar kag ginsilaban. Sadtong Marso, nabalita man ang pagpangluthang sa tatlo ka pamatan-on nga nagapangayam sa Mabini, Compostela Valley.

Halin nga gindestino sa Compostela Valley sadtong 2010, nagserbi nga pwersa pangseguridad ang 71st IB sang daku nga mga kumpanya sa mina nga nagasamad sa kapalibutan kag pangabuhian

sang mga residente. Lima sa ila mga biktima mga miyembro sang organisasyon sang mangunguma kag tatlo gamay nga minero.

Sang magdugay, nangin tinawo man ang 71st IB sang mga daku nga plantasyon, lakip ang Musahamat Farms. Sining Marso 8, pilit nga ginpapirma sang 71st IB ang 153 myembro sang Musahamat Farm Workers Union agud pagwaon nga nagbiya sila. Lakip sa ginpapirma ang mga lider sang unyon, nga gindukot kag gintortyur sang mga suldado sang 71st IB isa ka semana antes sini. Mga elemento man sang batalyon ang nangluthang sa kampuhan nga gintukod sang mga mamumugon sadtong Abril 2016.

Naghalin ang 71st IB sa Central Luzon, sa idalum sang 7th ID. Sa panahon sang Oplan Bantay Laya 2, nakapaidalum ang nasambit nga batalyon sa kumand sang berdugong si Jovito Palparan. AB

Bata, patay sa maglupok nga granada sang AFP

Isa ka siyam ka tuig nga bata ang napatay pagkatapos maglupok ang granada nga ginhaboy sang isa ka hubog nga suldado sang 20th IB sa Barangay San Miguel, Las Navas sadtong Abril 17. Nagabakal sadto ang biktima nga si Armando Jay Raymunde sa tindahan sa atubang sang balay nga ginahimo nga kampuhan sang mga suldado.

Makaligad ang insidente, gilayon nga nagpagwa sang pekeng balita ang 20th IB kag ginpasibangud ang ila krimen sa Bagong Hukbong Bayan (BHB). Sa pihak ini sang paghimutig sang mga nakasaksi nga kalapit balay.

Luwang kay Raymunde, lima pang sibilyan ang napatay sang mga suldado. Sadtong Abril 25, alas-4 sang hapon, ginpangluthang tubtub mapatay sang mga suldado si Apolinario “Kap Pining” Lebico, kapitan sang nasambit nga barangay. Sakay sang habal-habal si Lebico sang luthangon sang mga lalaki nga nakamotorsiklo malapit lang sa hedkwarters sang 20th IB sa Barangay San Jorge sang nasambit nga banwa. Grabe nga napilasan ang iya umagad nga si Dudong Capoquian, ang drayber sang habal-habal. Nakita pa ni Capoquian nga dumiretso ang kriminal sa sulod sang kampo militar.

Pauli sadto si Lebico halin sa sentro sang Las Navas kon sa diin siya nangalap sang suporta para mahatagan sang hustisya ang pagpatay sang iya kadugo nga bata nga Raymunde. Madugay na nga nangin aktibista si Lebico sa pagbato sa militarisasyon sa ila baryo kag mga kaingod nga lugar. Pila ka beses siya nga gin-akusahan sang militar nga tagasuporta sang BHB.

Nagakampo ang mga hubon sa “peace and development” sang 20th IB sa sibilyan nga mga istruktura sa sulod sang mga barangay sang Las Navas. Ginapamunuan sila ni 1st Lt. Daniel Salvador Sumawag.

Sadtong Marso 6, ginluthang tubtub mapatay sang mga suldado sang 20th IB si Melvin Obiado Cabe, residente sang Sityo Inoman sa Barangay Tagabiran, kon sa diin may nagatindog nga detatsment sang militar. Malubha nga napilasan man ang anak ni Cabe.

Sadtong Abril 24, aas-9 sang gab-i, ginpatay man si Wilmar Calutan, punong barangay sang Beri, Calbiga. Samtang ginaselebrar ang pista sang barangay, nag-abot ang mga lalaki nga naka-motorsiklo kag nagkadto sa balay ni Calutan. Nabantan siya sa sulod sang baryo kag didto ginluthang. Nakilala sang mga residente nga mga suldado sang 46th IB ang mga kriminal.

Suno sa tagabaryo, pagtapos ang ambus sang BHB sadtong Abril 23, ginpatawag sang mga suldado si Calutan. Ginapalayas man sang mga suldado ang mga residente kag mga bisita halin sa ibang baryo bangud may tawo kuno sila nga “pagapatyon”. Bangud sa kahadlok, napilit ang mga sobra 370 residente nga magbakwit.

Sa Negros Occidental sadtong Abril 22, alas-4:30 sang hapon, ginpatay sang mga tinawo sang estado si Bernardo “Tatay Toto” Patigas, 72, tagapangapin sang tawhanong kinamatarung kag konsehal subong sang Escalante City.

Sakay sang iya motorsiklo ang biktima padulong sa sentro sang syudad sang parahon siya sang duha ka lalaki kag ginluthang.

Isa si Patigas sa mga nakaluwas sa Escalante Massacre sadtong panahon sang diktaduryang Marcos. Nalakip man siya sa nagtukod kag nangin pangulo nga pagapundar sang North Negros Alliance of Human Rights Advocates. Masobra tatlong dekada siya nga nangin aktibo sa pagtib-ong sang tawhanong kinamatarung.

Sadtong Abril 30, ala-1:40 sang hapon, ginpatay sa pagluthang si Dennis Espano, 28, residente sang Barangay Tinampo, Bulusan, Sorsogon. Nagapamasada ang biktima sa kahabaan sang Barangay Puctol sa nasambit nga banwa sang aba-

ngan sila sang apat nga lalaki sakay sa duha ka motorsiklo. Malapitan nga ginluthang sang mga ahente sang estado si Espano nga gilayon niya nga ginkamatay. Malubha nga napilasan naman ang duha nga pasahero nga sanday Lilian Monteo kag Zoren Furio. Si Espano aktibong myembro sang Anakpawis.

Pagpang-ipit. Tatlo ka istap sang Karapatan-Sorsogon ang ginsundan sang mga ahente sa paniktik samtang pauli halin sa ila upisina sadtong Abril 21, bandang alas-10 sang gab-i.

Ginreport nanday Ryan Hubilla, Elzie Aringgo kag Rachele Duave nga ginsundan sila sang isa ka motorsiklo kag salakyan nga *pick-up* samtang nagapauli halin sa ila upisina.

Sa Barangay San Isidro, San Jose del Monte, Bulacan, ginsulod sang mga lalaki nga nakabonet ang balay ni Mario Ake sadtong Abril 23 sang gab-i. Pila ka adlaw antes sini, ginkumprontar sang mga suldado sang 48th IB si Aki bangud myembro siya sang organisasyon sang mangunguma nga Pinagbuklod. Pila ka semana na nga ginabaluskay sang mga suldado sang 48th IB ang mga barangay sang San Jose del Monte.

NAPATAY SA ALTAPRESYON sadtong Abril 19 ang bilanggong pulitikal nga si Franco Romeroso samtang ara sa isa ka ospital sa Batangas City. Nagapabulong siya sa balatian nga *tuberculosis* kag *diabetes*.

Isa si Romeroso sa ginatawag Moro 43—mga mamumugon sa ika-ayong lawas nga ilegal nga ginaresto sadtong 2010 kag ginhunong sang 10 bulan. Liwat nga ginaresto si Romeroso sadtong Marso 2015 sa himu-himo nga kaso. Siya ang ika-apat nga bilanggong pulitikal nga napatay sa idalum sang rehimeng Duterte.

May 548 bilanggong pulitikal subong sa pungsod, kon sa diin indi magnubo sa 225 ang ginaresto sa idalum sang subong nga rehimen. **AB**

Kalalaon sang kaimulon, ginatabunan

Pila ka semana antes mag-abot ang Pangkalibutanon nga Adlaw sang Trabaho, ginpabugal sang rehimeng US-Duterte ang estadistika sini sa kaimulon para sa unang semestre sang 2018 nga nakapakita nga 21% lang kuno sang populasyon sa pungsod (ukon 23.1 milyong Pilipino) ang mga imol.

Patimaan kuno ini sang nagauswag nga pangabuhian sang pumuluyo kag kahimtangan sa empleyo sa pungsod. Ang matuod, ang konserbatibong taya nga ini resulta sang pagmanipular sa estadistika agud magagwa nga mas gamay ang numero sang mga imol. Ginabangdanan ini subong para idingot sa mga mamumugon ang madugay na nila nga panawagan para sa bastante kag disente nga trabaho kag makabuhi nga sweldo.

Halin pa sang una nagatalana kag nagagamit ang reaksyunaryong estado sang tuman kanubo nga sukatan sa pagtaya sang kaimulon. Resulta sini, pila ka pulo ka milyong pumuluyo ang sayup nga ginbilang nga indi pigado.

Sa pinakaulihi sini nga report, ang ginakilala lang nga imol amo yadtong mga indibidwal nga nagatinguha nga mabuhi sa P69.87 kada adlaw, ukon sa P349.37 (ukon P10,481 kada bulan) para sa isa ka pamilya nga may limang myembro. Kabus ang kantidad nga ini sang 65% sa ginataya nga P1,004 kada adlaw nga kantidad nga kihanglan sang pamilya para disente nga mabuhi.

Sa tuman kanubo nga sukatan nga ini, P244.57 lang ang nakatalana sa kinahanglanon nga pagkaon sang isa ka pamilya kada adlaw ukon P48.91 para sa isa ka indibidwal. Sa aktwal, ang mabakal lang sa kantidad nga ini amo ang walay sustansya nga mga pagkaon pareho sang bulad kag *instant noodles*. Sa isa ka pagtuon sang Center for Women's Resources base sa kinahanglanon nga sustansya nga gintalana mismo sang gubyrno, nagalab-ot sa P596.50 ang kinahanglanon nga badyet sang isa ka pamilya para sa bastante kag masustansya nga pagkaon.

Ang tuman kanubo nga sukatan patimaan sang walay kumprehensibo nga plano ang rehimen nga tapuson ang nagalala nga kaimulon sa pungsod. Ginagamit ni Duterte ang gindoktor nga mga estadistika nga ini para itago ang nagalubha nga krisis sa ekonomya.

Sa subong, nagalab-ot sa 4.5 milyon ang wala sang trabaho samtang 6.8 milyon naman ang ginatayang "underemployed" ukon kulang ang trabaho. Samtang, nagalab-ot naman sa 27.8 milyon ang bulnerableng trabaho ukon yadtong mga kontraktwal kag ara sa informal nga sektor sang trabaho. Indi man magnubo sa pito sa kada napulo nga Pilipino ang nagatinguha nga mabuhi sa P125 kada adlaw.

Sa atubang sang labi pang pag-us-os sang pangabuhian sang pumuluyo bunga sang pagtib-ong sa mga neoliberal kag kontra-pumuluyo nga mga polisiya pareho sang layi sang TRAIN, kontraktwalisasyon kag paglansang sa sweldo sa tuman kanubo nga lebel, bugtaw nga nagadamgo si Duterte nga matiplang niya ang banwa sa "pag-uswag" nga pilit ginabandera sang iya mga upisyal sa ekonomya.

Protesta nga Mayo Uno

Ginpangunahan sang Kilusang Mayo Uno (KMU) ang malaparan nga protesta sang mga mamumugon bilang pagdumdum sa Pangkalibutanon nga Adlaw sang Trabaho sadtong Mayo 1. Ginlunsar ang mga pagtilipon sa nagkalainlain nga bahin sang pungsod. Ginpanawagan nila ang pagtaas sang sweldo, pagtapos sa kontrakwalisasyon kag ginhangkat ang mga kandidato subong nga midterm eleksyon.

Masobra napulo ka libo mamumugon ang nagmartsa sa Maynila para manawagan nga pataason ang

pungsodnon nga minimum nga sweldo pakadto P750. Ginsukot sang mga mamumugon ang rehimeng Duterte sa pagpadayon sang kontraktwalisasyon kag labing paglout sang ila kundisyon.

Ginhatagan-tum-ok sa protesta ang pagbasura sa paantus nga TRAIN law kag pagpakamalaut sa pagtimbuok sang presyo sang mga balaklon. Bilang pagtapos, ginsunog sang mga nagaprotesta ang *effigy* ni Duterte sa Mendiola, Maynila.

Nagpadulong ang grupo sa Liwasang Bonifacio para makig-isa sa Labor Win, isa ka koalisyon sang mga unyon, pederasyon kag organisasyon sang mga mamumugon subong nga eleksyon.

Sa Timog Katagalugan, ginpangunahan sang Pagkakaisa ng mga Manggagawa sa Timog Katagalugan ang protesta sang pila ka libo nga mamumugon. Pinakamadamu ang nagtipon sa Calamba, Laguna nga sentro sang mga engklabo sa rehiyon. Nagmartsa man ang mga mamumugon sa Quezon, Rizal, Cavite kag Batangas.

Sa Bicol, linibo nga mga mamumugon kag ila mga tagasuporta ang nakig-isa sa mga protesta nga ginpangunahan sang KMU-Bicol kag Bayan-Bicol. Ginlunsar ang mga ini sa mga syudad sang Naga, Masbate kag Sorsogon kag sa Albay, Camarines Norte kag Catanduanes. Ginpanawagan nila nga bungkagon ang Regional Tripartite Wage and Productivity Board nga ginagamit para baraton ang mga mamumugon sa mga rehiyon.

May 2,000 mamumugon sa idalum sang KMU kag Nagkaisa ang nagmartsa sa Davao City. Sa Koronadal City, may 500 mamumugon naman ang nagtipon. Antes sini, nagprotesta sila sa atubang sang upisina sang Department of Labor and Employment XII sa General Santos City sadtong Abril 29.

Nagprotesta man ang mga mamumugon sa mga syudad sang Iloilo, Bacolod kag Cebu. AB

Duterte, pamahug sa hilway nga midya

KAISA ANG MGA mamahayag sa bilog nga kalibutan, gindumdum sang mga grupo sang midya kag Pilipino nga mamahayag ang Internasyunal nga Adlaw sang Kahilwayan sa Pamamahayag (World Press Freedom Day) sadtong Mayo 3. Suno sa mga mamahayag, halin nga magpungko si Rodrigo Duterte sa poder, prayoridad na niya ang pagsamad kag pag-intriga sa midya para taguon ang kamatuoran sa iya gera kontra-droga kag iban pang paglapak sa tawhanong kinamatarung.

Sa nagligad nga duha ka tuig, nagsingki ang naagyan nga pag-pang-ipit sang mga mamahayag nga nagapublisar sang mga balita nga nagapakamalaut sa pasistang mga krimen ni Duterte. Ginpasa-kaan sang himu-himo nga kaso ang mga mamahayag sang Rappler, samtang ginaatake ang mga *website* sang mga grupo sang alternati-bong midya agud pahipuson sila. Sa paagi sang mga bayaran nga “troll”, ginapagwa ni Duterte nga mga terorista ang sin-o man nga nagakwestyon sa iya administrasyon. Trabaho man sang troll nga ini ang pagpalapta sang mga kabutigan kag pekeng balita.

Sining nagligd nga bulan, nag-pagwa ang Philippine Center for Investigative Journalism (PCIJ) sang mga report nga nagabuyagyag sa di mapaathag nga pagdaku sang manggad sang pamilya Duterte. Sa baylo nga sabton ang isyu, gin-atake ni Duterte ang PCIJ kag gin-akusahan ini nga mga bayaran sang iya mga pangontra. Gamit ang iya kampon nga si Dante Ang sang pahayagan Manila Times, ginpalapta sini ang kaladlawan nga “Oust Duterte Matric” nga naghaling pa kuno sa Office of the President. Sandig sa nasambit nga *matrix*, imbwelto siling niya sa pagpatalsik kay Duterte ang Vera Files, National Union of People’s Lawyers (NUPL), Rappler kag PCIJ.

Bangud diri nagbiya ang isa sa mga editor sang Manila Times nga si Felipe Salvosa II. Ginkontra niya ang desisyon sang pahayagan nga ipagwa ang *matrix* sa basehan nga naghaling ini sa upisina ni Duterte. Siling niya, isa ka bahin ang pag-publisar sang *matrix* nga wala gi-

nakuha ang pahayag sang mga ginaakusahan nga personahe.

Ang “Oust Matrix” amo ang sabat ni Duterte kag iya mga payaso sa bidyo sang isa nga nagahingalan nga “Bikoy” nga nagbuyagyag sa relasyon sang pamilyang Duterte kag sang suod nga alalay nila nga si Christopher Go sa mga sindikato sang droga. Sa nasambit nga bidyo, gindalahig ni Bikoy si Paolo Duterte, Bong Go kag Manases Carpio, bana ni Sara Duterte, sa ginatawag Davao Group kag sa Quadrangle Group, isa ka sindikato sang droga nga nakabase naman sa Bicol. Sang ulihi nagpakilala si Bikoy bilang anay suluguon sang sindikato sang droga sa Bicol nga personal nga nagadol-ong sang pondo hain sa pagbaligya sang droga kay Paolo Duterte kag Go.

Para sa Altermidya, si Duterte ang pinakadaku nga pamahug sa kinamatarung sa hilway nga pamamahayag kag pagpahayag. Walay hawid niya nga ginagamit ang bug-os nga gaway sang estado agud atakehon ang mga myembro sang midya nga indi basta-basta magsunod sa iya kumpas.

Dugang naman sang National Union of Journalists of the Philippines (NUJP), ang amo nga padihut nagalatag sang kundisyon para sa labi pang mga pagpang-atake. Siling sini, ang pagdalahig kay Inday Espina Varona, anay tagapangulo sang NUJP kag editor sang Manila Times na nalista nga katapu sang NUPL, isa ka pamatuod sa kaladlawan sang nasambit nga *matrix*. Panawagan pa sang grupo sa kapareho nga mamahayag nga mag-isa kag batuan ang anuman nga tuyo nga piguson ang ila kubay. **AB**

Writ of amparo kag habeas data pabor sa NUPL, ginpagwa sang Korte Suprema

NAGPAGWA SANG mandu nga *writ of amparo* kag *habeas data* ang Korte Suprema pabor sa petisyon sang National Union of People’s Lawyers (NUPL) sadtong Mayo 3. Nagpasaka sang petisyon ang NUPL sadtong Abril 15 para pauntaton ang Red-tagging kag pagpang-ipit sang rehimeng Duterte kag sang militar sa ila mga myembro. Sandig sa mandu nga *writ of amparo*, ginhatagan sang korte si Duterte kag ang AFP sang tubtub Mayo 8 para ipaathag ang ila dahilan sa pag-pang-ipit sa mga abugado nga nagapangapin sa tawhanong kinamatarung. Sandig naman sa mandu nga *habeas data*, obligdo si Duterte kag ang AFP nga isumiter sa korte ang tanan nila nga impormasyon bahin sa nasambit nga mga abugado.

Ang *writ of amparo* isa ka petisyon nga ginapasaka sang mga ginaipit para pangayuon ang proteksyon sang korte batuk sa mga pwersa pangseguridad sang estado. Ang *habeas data* naman para obligahon ang estado nga ihatag sa korte ukon samaron ang impormasyon batuk sa ginaipit sini.

Kadungan sini, nagpagwa man sang *writ of kalikasan* ang korte pabor sa mga mangingisda sa Palawan kag Zambales para obligahon ang rehimeng Duterte nga pangapinan ang Panatag Shoal, Ayungin Shoal kag Panganiban Reef batuk sa konstruksyon sang mga pasilidad kag iban pang agresibong aktibidad sang China sa lugar.

Samtang, nagpasaka sang separadong petisyon para sa *writ of amparo* kag *habeas data* ang Karapatan, Rural Missionaries of the Philippines kag Gabriela sadtong Mayo 6. Ginapauntat nila sa korte ang pagpanamad kag malisyosong pag-angut sa ila mga organisasyon sa Partido Komunista sang Pilipinas kag Bagong Hukbong Bayan. **AB**

Maghiliusa agud depensahan ang Pantaron!

“MAGHILIUSA AGUD depensahan ang Pantaron Range!” ini ang panawagan sang pumuluyong Lumad kag mga tagasakdag sang kapalibutan sa adlaw sang pagdumdom sa Earth Day sadtong Abril 22. Mabaskog nila nga gin-kundenar ang nagahana nga pagdambong sa manggad sang Pantaron Range sa Mindanao kag pagguba sang mga daku nga dumuluong nga korporasyon sa pagmina kag pagtroso sa kapalibutan.

Ang Pantaron Range may lapad nga 12, 600 kwadrado kilometros. Sakup sini ang 1.8 milyong ektaryas nga kagulangan nga nagatahi sa mga prubinsya sang Davao del Norte, Davao del Sur, Bukidnon, Misamis Oriental, Agusan del Norte kag Agusan del Sur. Manggaranon ini sa mineral kag resorsa. Mayor man ini nga ginahalinalan sang tubig sang mga suba sang Davao, Talomo kg Libonganon.

Sa pahayag sang PASAKA Confederation of Lumad Organizations, tatlo ka kumpanya sa pagmina ang gintugutan sang rehimen nga mag-opereyt sa lugar—ang Penson Mining Corporation, Lianju Mining Corporation kag Philippine Meng Di Mining and Development Corporation. Nakatalana nga dambungan nila ang mineral sa may 17, 000 ektaryang kagulangan sang Pantaron.

Dugang pa nila, agud hatagan-dalan ang mga kumpanya sang mina, pilit nga ginapalayas ang mga

Lumad sa ila mga dutang aneutral gamit ang militarisasyon. Ginasarman kag ginatawag nga terorista ang mga eskwelahan nga Lumad para hatagan-rason ang ginahimo nila nga mga pagpamatay kag pag-pang-abuso.

Isa sa nareport sini lang ang pagkapatay ni Datu Kaylo Bontolan tuga sang pagpamomba sa kabukiran sang Kitaotao, Bukidnon.

Binabatayon nga mga tropa sang militar ang nagdumog sa mga banwa nga sakup sang Pantaron. Halin sa ulihing bahin sang 2018 tubtub subong, indi magnubo sa 1, 400 suldado ang gindeploy sa Cabanglasan kag San Fernando, Bukidnon. Ginasalakay kag ginapaidalum sang mga elemento sang 60th IB ang 12 komunidad sa dulunan sang Bukidnon, Agusan del Sur kag Davao del Norte. Isa sa mga komunidad nga ini, ang Sityo Tapayanon, lubos nga ginapaidalum sang AFP sa ila kontrol. **AB**

Ika-35 Adlaw sang Cordillera, ginsaulog

SA PAGPAMUNO SANG Cordillera People’s Alliance (CPA), linibo ang nagtambong sa pagsaulog sa ika-35 Adlaw sang Cordillera halin Abril 23-29. Gindumdum ini sa paagi sang mga protesta, porum, konsyerto kag mga kultural nga palaguwaon. Naghiliusa ang mga pungsodnon nga minorya kag mga tagasuporta sa tema nga “Batuan ang tiraniya! Isulong ang pulitika sang pagbag-o kag kaugalingon nga determinasyon!”

Gindumdum sang mga nagtambong ang kabaganihan ni Macliing Dulag, lider sang tribung Kalinga nga nagbato sa proyektong Chico River Dam sang diktaduryang Marcos. Ginpatay si Dulag sang mga suldado sadtong Abril 24, 1980.

Masobra 3, 000 ang nagmartsa sa Benguet sadtong Abril 29. Ginpasakupan ini sang mga pungsodnon nga minorya halin Mindanao, Panay, Central Luzon kag Southern Tagalog. Nagtambong man ang mga tagasuporta halin sa ibang pungsod. Nagtipon man sadtong Abril 27 ang

mga katapu sang CPA sa Mountain Province, Apayao kag Ifugao.

Ginpangunahan man sang CPA ang isa ka protesta sa lokasyon sang Chico River Pump Irrigation Project sa Pinucoc, Pinukpok, Kalinga sadtong Abril 23. Masunod nga adlaw, 1, 000 ang nagpasakup sa isa ka protesta sa Tabuk City para batuan ang tiraniya. Sadtong Abril 24 naman, nagmartsa ang mga progresibong organisasyon sa Baguio City kag sa Bangued, Abra. Samtang, nagelebrar sadtong Abril 21 ang mga tumandok nga Igorot nga nakabase sa Hongkong. **AB**

Hana nga demolisyon sa NBP Compound, ginapamatukan. Nagpiket sa atubang sang Department of Justice sadtong Abril 29 ang mga residente sang New Bilibid Prison Compound sa Muntinlupa. Ginhingyo nila kay Sec. Menardo Guevarra nga pungan ang demolisyon sa ila mga puluy-an, nga ginmandu ni Director General Nicanor Faeldon sang Bureau of Corrections.

Ginpangunahan sang Kalipunan ng mga Mamamayan na Pinagkaisa sa New Bilibid Prison, Inc. Ang paghulag. Maapektuhan sang demolisyon ang may 30, 000 residente. Ang kadam-an sa ila nagaestar sa lugar 30-40 tuig na.

Sa Panay, nagpiket ang mga katapu sang Bayan sa atubang sang Iloilo City Hall sadtong Abril 26 para iduso ang lokal nga guberno nga aksyunan ang kakulangan sang tubig sa ila lugar.

Ika-12 tuig nga pagkadula ni Jonas Burgos, gindumdum. Nagtipon sa atubang sang upisina sang Commission on Human Rights sa Commonwealth Avenue, Quezon City ang mga kapamilya ni Jonas Burgos kag mga tagapangapin sang tawhanong kinamatarung sadtong Abril 26. Ini ang pagdumdom sa ika-12 tuig halin nga gindukot si Burgos sang mga tinawo sang rehimeng US-Arroyo. Ginkundenar nila ang nagapadayon nga kawad-on sang salabton sa pungsod kag ang teroristang mga atake sang rehimeng Duterte sa pumuluyo.

Samtang sadtong Abril 27, kaudungan sang pagbista sa kaso nanday Vicente Ladlad kag mag-asawa nga Alberto kag Virginia Villamor sa Quezon City Hall of Justice, nagpiket ang mga kapamilya kag mga tagapangapin sa tawhanong kinamatarung para ipanawagan ang gilayon nga paghilway sa tatlo.

Nagprotesta man ang mga katapu sang National Federation of Sugar Workers, Kilusang Magbubukid ng Pilipinas kag mga tagapangapin sang tawhanong kinamatarung sadtong Abril 30 sa Northern Negros. **AB**

Paindisanay sa pagpadamu sang armas nukleyar, liwat magainit

PAT-UD NGA LIWAT MAGAINIT ang paindisanay sang US kag Russia sa produksyon kag paggamit sang armas nukleyar pagkatapos ianunsyo ni Donald Trum, presidente sang US, ang posible nga pag-atras sang pungsod sa Intermediate-Range Nuclear Force Treaty (INF) sadtong Pebrero 2.

Kon ginpadayon ni Trump ang pag-atras, hungod nga madulaan sang epektibidad sa US ang nasambit nga tratado sa maabot nga Hulyo. Ginadumilian sang INF ang paggamit sang misayl nga nukleyar kag kumbensyunal nga may ikasarang maglupad sang distansya nga 500 tubtub 5, 500 kilometros. Ang INF ginpirmahan sadtong 1987 sang sadto pinuno sang Soviet Union nga si Michael Gorbachev kag presidente sang US nga si Ronald Reagan.

Una na nga gin-atras sang US ang tratado nga nagadumili sa paggamit sang misayl nga *ballistic* sadtong 2002. Sa subong, isa ka tratado na lang, ang New Start nga nagalimita sa paggamit sang misayl nga may malayuan nga lupad, ang kinakilala sang duha ka pungsod. Nakatalana man ini nga repasuhon kag ibasura ni Trump sa 2021.

Subong pa lang, masako na ang US sa produksyon sang mga bag-ong armas nukleyar para idugang sa daan sini nga malapad nga arsenal. Lakip diri ang mga armas nukleyar sa mga submarino sini. Nakatalana nga magganansya sang binilyong ki-

ta ang pinakadaku nga kumpanya nga nagahimo sang armas pareho sang Boeing, Honeywell International, Lockheed Martin kag Northrop Grumman sa palumbaang nukleyar. Sa subong, uyat sang Russia (anay Soviet Union) kag US ang 90% sang armas nukleyar sa bilog nga pungsod.

Sa kaangut nga balita, nakatalana man nga atrasan sang US ang Arm Trade Treaty, isa ka tratado nga nagadumili sa pagbalita sang armas sa mga pungsod nga may embargo kag yadtong nagagamit sa mga ini para sa henosidyo, mga krimen batuk sa sangkatawhan ukon terorismo. Ang nasambit ng tratado ginpirmahan sang 101 nga pungsod sadtong 2013 lakip ang US, Germany, France kag UK. Sa pag-atras sa tratado, mahimo na nga wala sang limitasyon nga magbaligya ang US sa mga pasistang pungsod pareho sang Saudi Arabia, nga bantog sa pagpamomba kag pagpamatay sang mga sibilyan sa Yemen, kag sa Pilipinas, bisan hayagan sini nga ginapakamalaut ang “gera sa droga” sang rehimeng Duterte. AB

Gaza, liwat ginbomba sang Israel

NAGALAB-OT NA SA 19 Palestino ang napatay sa mga pagpamomba sang Israel sa residencyal nga bahin sang Gaza sa sulod sang duha ka adlaw sining Mayo. Lakip diri ang isa ka nagabusong kag isa ka apat ka bulan nga lapsag. Ang pagpamomba sabat sang Israel sa pila ka atake nga ginlunsar sang Hamas sa mga pwersa pangseguridad sang Israel. Natabo ini sa tunga sang negosasyon pangkalinungan sa magtimbang nga pungsod.

Antes sini, naglunsar sang demonstrasyon ang linibo nga Palestino malapit sa pader sa palibot nga bahin sang Gaza nga gin-okupar sang Israel. Ang demonstrasyon pagdumdum sa anibersaryo sang mga paghulag sadtong nakaligad nga tuig kon sa diin 62 ang ginpatay sang mga suldado sang Israel sa isa ka adlaw lang. Panawagan nila nga ibalik ang mga teritoryo nga ginagaw sa ila sang Israel sadto pang 1948, kon sa diin natabo ang madamuan nga pagbakwit sang mga Palestino halin sa ila mga lugar nga ginatawag nila nga “Al Nakba” ukon Ang Kalamidad. AB

Pangatlong kudeta batuk kay Maduro, napaslaw gihapon

LIWAT NGA NAPASLAWAN ang tuyo nga kudeta para patalsikon si Nicolas Maduro, presidente sang Venezuela, sang mga pwersa nga maki-oligarkiya kag maki-US sadtong Abril 29.

Pangatlong tuyo na ini sa nagtaliwan nga lima ka bulan lang. Isa ka adlaw antes sini, nanawagan si Juan Guaido, nga gindeklara ang kaugalingon bilang presidente sang pungsod, sa armadong pwersa sang Venezuela nga talikdan si Maduro kag ilunsar ang isa ka kudeta nga magapwesto sa iya bilang presidente. Kadungan sini, nanawagan si Guaido sang malaparan nga demonstrasyon sa pungsodnon nga

kabisera. Luwas sa pila ka suldado, nagapabilin ang suporta sang armadong hukbo sang Venezuela kay Maduro.

Ang mga demonstrasyon nga ginpatawag naman ni Guaido gintumbasan sang dalagkuan nga paghulag sang mga Venezuelang nagasuporta sa lehitimong guberno. Ginbasol ni Guaido ang kapaslawan sa mga “pangako nga nalanang” sang pila ka upisyal militar.

Matapos malugaw-an, nanawagan si Guaido sang hayagan nga interbensyong militar halin sa US. Sa panahon nga ina, positibo ini nga ginsabat sang Department of Defense sang pungsod.

Ang serye sang mga tuyo nga pagpatalsik kabahin sang padihut sang US nga ginatawag “Operation Liberty”. Sadtong Mayo 1, sa okasyon sang Internasyunal nga Adlaw sang Trabaho, ginpasalamatan ni Maduro ang armadong hukbo sang Venezuela sa ila panindugan nga batuan ang pagpasilabot sang US. AB